

Dokumenttype	NOU 1986:5	Dokumentdato	1986-02-00
Tittel	Konkurransen på finansmarkedet		
Utvalgsleder	Løining Øystein		
Oppnevnt	1984-10-05	Sider	230
Kapittel	8 Oversikt over alle tilrådingene (konklusjonene)		

Nedenfor følger en oppsummering av arbeidsgruppens tilrådingene. Disse er tatt fra de kapitler som er angitt i parentes.

Kapittel 8 Oversikt over alle tilrådingene (konklusjonene)
Konkurransforhold og konkurransepolitikk
(kap 7.2)
Sammenfattende synspunkter (kap 7.2.1 og
kap 7.2.5):

Etter arbeidsgruppens oppfatning er en struktur med et tilstrekkelig antall selvstendige og gjensidig uavhengige finansinstitusjoner den beste garanti for at konkurransen er effektiv på varig basis. Det bør stadig være et rimelig stort antall reelt konkurrerende enheter på alle delmarkeder for finans- og forsikringstjenester. Gruppens forslag har som siktemål å sikre dette.

Dette sikres ved at det er færrest mulig former for bindinger eller avhengighet mellom de ulike finansinstitusjoner. Det er også av betydning at det opprettes nye institusjoner som tar opp konkurransen med de etablerte.

Kapittel 8 Oversikt over alle tilrådingene (konklusjonene)
Konkurransforhold og konkurransepolitikk
(kap 7.2)
Kobling av finanstjenester (kap 7.2.7):

Kobling mellom finanstjenester er uheldig. Myndighetene bør derfor følge nøye med i utviklingen på dette området, men arbeidsgruppen har ikke tatt standpunkt til eventuelle lovtiltak mot kobling.

Kapittel 8 Oversikt over alle tilrådingene (konklusjonene)
Konkurransforhold og konkurransepolitikk
(kap 7.2)
Konkurransmessige vurderinger av
skattemessige rammebetingelser (kap 7.2.11):

Det bør være et meget viktig mål å få skatteregler for formue og kapitalavkastning som ikke virker konkurransevridende. Dette betyr at skattereglene bør være (mest mulig) like for alle finansielle plasseringer. I den grad det opereres med skattefrie beløp for rente og formue eller f.eks fratrukk i skatt for finansielle plasseringer, bør dette være generelle totale fribeløp som gjelder for en samlet post uansett fordeling av skattyternes plasseringer i de ulike typer finansielle fordringer.

Når det gjelder spørsmålet om beskatning av avkastning ved kapitalforsikring, vises til avsnittet om livsforsikring (gjengitt lenger bak).

Kapittel 8 Oversikt over alle tilrådingene (konklusjonene)

Konkurransforhold og konkurransepolitikk

(kap 7.2)

Generell kommentar fra medlemmet Kjell

Marstein (kap 7.2.14):

Medlemmet Marstein har et noe annet generelt syn på flere sider ved gruppens arbeid, og har gitt uttrykk for dette i en kommentar i kap 7.2.14.

Kapittel 8 Oversikt over alle tilrådingene (konklusjonene)

Fusjoner mellom finansinstitusjoner (kap 7.3)

Forretningsbankfusjoner (kap 7.3.8):

Arbeidsgruppen legger til grunn at en fortsatt fører en meget restriktiv politikk når det gjelder de tre største forretningsbankenes adgang til å fusjonere med andre forretningsbanker. De retningslinjer Stortinget la til grunn ved behandlingen av bankstrukturen i januar 1984, foreslås derfor videreført.

Kapittel 8 Oversikt over alle tilrådingene (konklusjonene)

Fusjoner mellom finansinstitusjoner (kap 7.3)

Sparebankfusjoner (kap 7.3.8):

De retningslinjene for sparebankstrukturen som er trukket opp av Regjeringen og Stortinget bør etter arbeidsgruppens oppfatning videreføres, slik det også foreslås for forretningsbankene. Dette bør bety at det føres en liberal praksis når det gjelder sparebankenes adgang til å fusjonere. Sammenslutninger over fylkesgrensene bør aksepteres bl.a dersom dette legger grunnlaget til rette for en effektiv og sterk distriktsbank.

Arbeidsgruppen mener videre at det bør legges til grunn en meget restriktiv praksis når det gjelder Sparebanken ABC's mulighet til å fusjonere med andre sparebanker utenfor det valgdistrikt som Sparebanken Oslo Akershus hadde før fusjonen med Fellesbanken A/S. Dette er naturlig konsekvens av den fusjonspolitikken som er lagt til grunn for de tre største

forretningsbankene.

Medlemmene Forsbak og Strøm har hver sin kommentar i tilknytning til dette.

Kapittel 8 Oversikt over alle tilrådingene (konklusjonene)

Fusjoner mellom finansinstitusjoner (kap 7.3)

Forsikringsselskapsfusjoner (kap 7.3.9):

Arbeidsgruppens flertall (alle unntatt Forsbak, Marstein, Solheim og Strøm) tilrår at det bør føres en meget restriktiv praksis med hensyn til fusjoner hvor ett av de fire største konserner/gruppedannelser er part. Videre bør myndighetene ellers være varsomme med å tillate fusjoner hvor selskaper med høye markedsandeler er part.

Det finnes om lag 100 selvstendige gjensidige "kasser" som inngår i Gjensidige Skade-gruppen. Disse selskapene er så spesielle at de konklusjoner som foreslås, ikke uten videre kan gis virkning for disse selskapene når det gjelder deres mulighet til å fusjonere med Gjensidige Skade-gruppen.

Medlemmene Forsbak, Marstein, Solheim og Strøm er i hovedsak enig med flertallet, men stiller seg tvilende til hensiktsmessigheten av den presisering til fire selskaper som ligger i flertallets konklusjon.

Kapittel 8 Oversikt over alle tilrådingene (konklusjonene)

Fusjoner mellom finansinstitusjoner (kap 7.3)

Finansieringsselskaper og kredittforetak

(kap 7.3.10):

For finansieringsselskapene tilrår arbeidsgruppen at myndighetene ved konsesjonsbehandling følger en liberal praksis. En bør imidlertid påse at det ikke skjer en meget sterk reduksjon i antall selskaper, og at en bevarer et tilstrekkelig antall selskaper med ulik eierstruktur. Det bør ikke aksepteres fusjoner mellom finansieringsselskaper dersom det sammensluttede selskap får en for dominerende markedsandel. Myndighetene bør følge strukturutviklinger blant finansieringsselskapene med oppmerksomhet.

Når det gjelder kredittforetakene, bør myndighetene legge til grunn at det bevares et antall selskaper som sikrer konkurransen blant kredittforetakene. Antall selskaper (utenom skipsfinansieringsinstituttene og Eksportfinans) bør være minst fire. Det bør ikke aksepteres fusjoner hvis en av fusjonspartnerne allerede har en andel av forvaltningskapitalen i kredittforetakene (ekskl skipsfinansieringsinstituttene og Eksportfinans) over en viss grense, eller dersom den fusjonerte enhet etter fusjon får en for dominerende andel.

Kapittel 8 Oversikt over alle tilrådingene (konklusjonene)

Begrensning i eierandeler i finansinstitusjoner.

Stemmerettsbegrensninger (kap 7.4):

A

De tilråinger arbeidsgruppen fremmer vedrørende en finansinstitusjons eierinteresser i en annen finansinstitusjon, er følgende:

Det innføres konsesjonsplikt for erverv av mer enn 10 pst av eierinteressene i en forretningsbank, et finansieringsselskap, et kredittaksjeselskap eller et forsikringsaksjeselskap (inkl et holdingselskap som eier minst en finansinstitusjon med minst 50 pst.). Konsesjonsplikten gjelder ikke for kjøp av aksjer i selskaper i samme konsern (som var etablert pr 31 desember 1984, eller som senere får konsesjon som innebærer etablering av et konsernforhold).

Det kreves ikke konsesjon for å eie de konkrete aksjer som ble eiet pr 31 desember 1984. Ethvert senere kjøp krever imidlertid konsesjon dersom eierandelen dermed overstiger 10 pst. Dette gjelder uansett om kjøpet skjer ved annenhåndskjøp eller ved kjøp av nyemitterte aksjer.

Konsesjonsbestemmelsene må praktiseres slik at styret i selskapet heretter ikke kan godkjenne transport av aksjer før konsesjon er meddelt. Risikoen ligger således fullt og helt hos aksjekjøper.

Konsesjonspolitikken må være meget restriktiv for eierskap (over 10 pst.) i forretningsbanker og forsikringsaksjeselskaper (utenom kjøp av interne aksjeposter innen et konsern). For eierskap i kredittaksjeselskaper må konsesjonspolitikken vurderes mer konkret fra selskap til selskap. Det må imidlertid være et mål også her å begrense den enkelte finansinstitusjons eierandel. For de kredittaksjeselskaper som heretter måtte bli opprettet, bør 10 pst.-grensen praktiseres like restriktivt som for banker og forsikring.

For eierskap i et finansieringsselskap bør etter flertallets mening (alle unntatt Asla, Forsbak, Lie, Roseng, Skomsvold og Solheim) kredittforetak ikke få adgang til å eie mer enn 10 pst. Konsesjonspolitikken for et finansieringsselskaps eierinteresser i et finansieringsselskap bør vurderes konkret når evt søknader foreligger. Mindretallet (nevnt ovenfor) mener at det ikke i tilstrekkelig grad kan argumenteres for at kredittforetak ikke skal kunne eie finansieringsselskaper. Det føres en liberal konsesjonspolitikk for en banks eller et forsikringsselskaps (eksklusive kredittforsikringsselskaps) eierforhold i et finansieringsselskap eller kredittforsikringsselskap.

Kapittel 8 Oversikt over alle tilråningene (konklusjonene)

Begrensning i eierandeler i finansinstitusjoner.

Stemmerettsbegrensninger (kap 7.4):

B

De forslag arbeidsgruppen fremmer når det gjelder en aksjeeiers (ekskl en finansinstitusjon) - dvs en aksjeeier som ikke er en finansinstitusjon - eierandel av aksjekapitalen i en finansinstitusjon, er følgende:

Ingen enkelt aksjonær (som ikke er en finansinstitusjon) kan eie mer enn 10 pst av aksjene i en forretningsbank, et forsikringsselskap, et finansieringsselskap eller kredittaksjeselskap. Medlemmet Solheim kan ikke slutte seg til en eierbegrensning på 10 pst i et finansieringsselskap.

Når det gjelder de konkrete aksjer som ble eiet pr 31 desember 1984, vises til tredje avsnitt under A ovenfor.

Når det gjelder forslag til definisjon av en aksjeeier - enten denne er en finansinstitusjon eller ikke - vises til den definisjon som er gitt i forslag til ny lovtekst for forretningsbanker (som er gjengitt i slutten av kap 7.4.5).

Kapittel 8 Oversikt over alle tilrådingene (konklusjonene)

Begrensning i eierandeler i finansinstitusjoner.

Stemmerettsbegrensninger (kap 7.4):

C Stemmerettsbegrensninger:

Arbeidsgruppen foreslår at på generalforsamlingen i en forretningsbank kan ingen aksjonær stemme for mer enn 5 pst av de stemmerettsberettigede aksjer eller avgi flere stemmer enn 10 pst av de på generalforsamlingen representerte stemmer. Tilsvarende bør gjelde for stemmegivningen på generalforsamlingen i et forsikringsaksjeselskap. Her gjelder det unntak for forsikringsselskaper som er eiet av et annet forsikrings(holding)selskap, men da gjelder stemmerettsbegrensningene i eierselskapet. Det gjøres også unntak for en banks stemmegivning i et kredittforsikringsselskap som banken eier med mer enn 50 pst. Det vises til lovforslaget som gjelder forsikringsselskaper (og som er gjengitt i slutten av kap 7.4.7).

Arbeidsgruppens flertall (alle unntatt Solheim) tilrår at alle børsnoterte finansieringsselskaper og børsnoterte kredittaksjeselskaper underlegges samme stemmerettsbegrensninger som nevnt ovenfor for forsikringsselskaper og forretningsbanker. Ved overgang til børsnotering bør det gis en rimelig tilpasningstid før denne stemmerettsbegrensning trer i kraft.

Medlemmet Solheim mener aksjelovens bestemmelser er tilstrekkelige for finansieringsselskapene.

Kapittel 8 Oversikt over alle tilrådingene (konklusjonene)

Begrensning i eierandeler i finansinstitusjoner.

Stemmerettsbegrensninger (kap 7.4):

Garantier for fulltegning (kap 7.4.12):

I den grad deltakelse i en fulltegningsgaranti resulterer i at en finansinstitusjon må overta aksjer i en annen finansinstitusjon utover de grenser som reglene ovenfor tilsier, må de nødvendige aksjer avhendes i løpet av en nærmere fastsatt tid.

Kapittel 8 Oversikt over alle tilrådingene (konklusjonene)

Samarbeidsavtaler (kap 7.5)

Prising av enkelttjenester i produktpakker

(kap 7.4.1):

Arbeidsgruppen vil tilrå at ved standardiserte produkter hvor flere tjenester (delprodukter) er satt sammen, bør de finansinstitusjoner som tilbyr slike produkter, automatisk opplyse om hvorvidt de ulike tjenester som produktet består av, kan kjøpes enkeltvis. Det bør i slike tilfeller - i den grad det er mulig - samtidig opplyses hvilken prissetting som er lagt til grunn for hver enkelt tjeneste i det sammensatte produktet. Dette gjelder særlig for produkter som er sammensatt av delprodukter fra forskjellige institusjoner, f.eks fra bank og forsikring. Hvis tilbyderne selger ett eller flere av delproduktene som selvstendige produkter, bør

tilbyderne opplyse hva prisen på disse er hvis de kjøpes enkeltvis.

Kapittel 8 Oversikt over alle tilrådingene (konklusjonene)

Samarbeidsavtaler (kap 7.5)

Nærmere om samarbeidsavtaler (kap 7.5.2):

Arbeidsgruppen mener at samarbeidsavtaler mellom finansinstitusjoner som ikke er knyttet til et enkeltstående prosjekt, må underlegges konsesjon, slik det allerede er eller foreslås for fusjoner og eierandeler. Konsesjonsmyndigheten bør - som ved fusjoner og eierandeler være Finansdepartementet. En bør imidlertid unnta fra konsesjonsplikt de avtaler som gjelder rent praktisk/tekniske forhold uten betydning for konkurransemessige sider i finansvesenet. For avtaler som trenger konsesjon, mener arbeidsgruppen at det er nødvendig å kreve at avtalene som det søkes om konsesjon for, skal være detaljert utarbeidet i sin endelige form før søknad om konsesjon fremmes.

Det er videre rimelig at konsesjonsmyndigheten Finansdepartementet - i tilstilfeller avgjør om en avtale trenger konsesjon eller ikke.

Kapittel 8 Oversikt over alle tilrådingene (konklusjonene)

Samarbeidsavtaler (kap 7.5)

Kriterier for når samarbeidsavtaler bør

tillates eller ikke tillates (kap 7.5.3):

Hvis avtalene må antas å virke konkurransereduserende (på kort eller lengre sikt) i enkelte produktmarkeder eller i geografiske områder, mener arbeidsgruppen at det må foreligge sterke grunner dersom konsesjon skal gis. Spesielt gjelder dette hvis konsesjon til fusjon mellom de samme parter bare ville ha blitt tillatt etter en meget restriktiv praksis. For avtaler mellom finansinstitusjoner i ulike institusjonsgrupper bør en være varsom med å gi konsesjon hvis konkurransen i enkelte produktmarkeder eller geografiske markeder dermed kan reduseres.

Arbeidsgruppen tilrår at det må telle negativt hvis en av partene reelt slutter å selge egne produkter (i enkelte produktmarkeder eller i geografiske områder). Dette gjelder både for avtaler mellom finansinstitusjoner i samme gruppe og mellom gruppene.

Arbeidsgruppen mener at det bør telle negativt ved konsesjonsbehandlingen hvis det skal selges koblede produkter, og dette samtidig medfører at noen av samarbeidspartene ikke lenger selger de enkelte tjenester hver for seg.

Det må tillegges negativ vekt ved konsesjonsbehandlingen dersom avtalen inneholder ulike begrensninger i avtalepartenes frie adgang til å inngå avtaler med andre eller markedsføre produkter i hht avtaler inngått med andre finansinstitusjoner. Slike begrensninger vil skape en ekstra binding mellom partene.

Det bør også tillegges negativ vekt dersom en avtale skaper problemer av soliditetsmessig karakter.

Avslutningsvis vil arbeidsgruppen peke på at det naturligvis bør telle positivt ved konsesjonsbehandlingen av en avtale dersom avtalen vil bety økt konkurranse på et produktmarked eller i et geografisk område.

Kapittel 8 Oversikt over alle tilrådingene (konklusjonene)
Utenlandske aksjonærer i norske
finansinstitusjoner (kap 7.6):

Arbeidsgruppen tilrår at utlendinger tillates å eie inntil 15 pst. (mot i dag 10 pst.) av en forretningsbanks aksjekapital med eller uten stemmerett. Finansdepartementet bør i tillegg tillate at utlendinger kan eie inntil 10 pst av en banks aksjekapital uten stemmerett. Prosentandelene bør regnes av den stemmeberettigede aksjekapital. En har ikke funnet spesielle grunner til at annen begrensning bør legges til grunn for de øvrige typer finansinstitusjoner.

Det bør gis en rimelig tilpasningstid i de tilfeller en eventuell innføring av regler vil føre til endringer for allerede eksisterende eierforhold.

I den grad utenlandske finansinstitusjoner får adgang til å opprette finansinstitusjoner i Norge, bør kravet være at en utenlandsk finansinstitusjon skal ha mer enn 50 pst av eierinteressene (slik kravet er for utenlandske banker).

Kapittel 8 Oversikt over alle tilrådingene (konklusjonene)
Gjensidig og overlappende representasjon i
styrende organer i finansinstitusjoner (kap 7.7)

Arbeidsgruppen vil tilrå at det innføres en lovbestemmelse i de respektive finansinstitusjonsgruppers lover om at det kan fastsettes forskrifter som begrenser gjensidig og overlappende representasjon i finansinstitusjonenes styrende organer.

Arbeidsgruppens flertall (Løining, Asla, Jul Hanssen, Kleppe, Lie, Roseng, Storebø, Strøm og Volden) mener at den foreslåtte lovhjemmel bør benyttes allerede nå, og at følgende forskrift bør innføres:

En person som sitter i styret eller er formann eller nestformann i representantskap/bedriftsforsamling/forstanderskap i en finansinstitusjon, kan ikke sitte i styret eller være formann eller nestformann i representantskapet/bedriftsforsamling/forstanderskap i en annen finansinstitusjon.

Videre kan en person som er ansatt på høyt nivå i en finansinstitusjon, heller ikke være med i styret eller være formann eller nestformann i representantskapet/bedriftsforsamling/forstanderskap i en annen finansinstitusjon.

Unntak fra denne bestemmelse gjelder for (forsikrings)selskaper som inngår i et (forsikrings)konsern og for finansieringsselskaper eller kredittaksjeselskaper som samlet eies med mer enn 50 pst av finansinstitusjoner.

Kredittilsynet kan i særlige tilfeller gjøre unntak fra disse regler.

Medlemmene Forsbak, Marstein, Skomsvold og Solheim mener at det for tiden ikke er behov for å ta i bruk lovbestemmelsen.

Kapittel 8 Oversikt over alle tilrådingene (konklusjonene)
Livsforsikringsvirksomhet (kap 7.8):

Spesielle skattemessige fordeler for
livsforsikring kap 7.8.2.2):

Arbeidsgruppen mener at avkastning av plasserte midler i livsforsikring (sparedelen i kapitalforsikring) bør behandles skattemessig på samme måte som avkastning av plasseringer av midler i bank, obligasjoner o.l. Arbeidsgruppen presenterer i den forbindelse fem ulike modeller for beskatning (A, B, C1, C2 og en kombinasjon av A og C1). Arbeidsgruppens flertall (alle unntatt Løining) vil ikke ta standpunkt til valg av modell. Dette flertall vil heller ikke utelukke at andre aktuelle modeller vil kunne tenkes. Dette flertall mener at valg av modell bør vurderes nærmere.

Formannen (Løining) mener at en enten bør velge skattealternativ C1 eller kombinasjonen av A og C1. Løining mener at kombinasjonen av A og C1 er det beste.

Arbeidsgruppen vil tilrå at skattleggingen bør søkes innført fra og med 1986. Skattleggingen bør skje av all avkastning som påløper på sparedelen etter 1 januar 1986. Dette gjelder også for avkastning etter 1 januar 1986 på allerede innbetalt sparedel. Beskatningen foretas altså uansett når kontraktene måtte være inngått.

Reglene for formuesbeskatning bør også gjøres mest mulig like for livsforsikringer og annen finansiell sparing.

Også bindingstiden ved sparing med skattefradragkontrakt bør vurderes med sikte på mest mulig likhet. Også adgangen til å kunne fordele et innbetalt beløp over flere år under ordningen sparing med skattefradrag, må vurderes.

Kapittel 8 Oversikt over alle tilrådingene (konklusjonene)

Livsforsikringsvirksomhet (kap 7.8):

Egen pensjonsforsikring og forholdet til

andre pensjonsspareordninger (kap 7.8.2.3):

Reglene for "Egen pensjonsforsikring etter skatteloven" er skattemessig gunstig, dels fordi det oppnås en skattekreditt, og dels fordi en får flyttet inntekt fra år med høyere inntekt til senere år med lavere inntekt (og lavere marginalskatt). De ordninger som skal godkjennes for disse skattelettelsene, må derfor ha en klar sosialpolitisk begrunnelse. Denne begrunnelsen er det reelle pensjonsbehov, som vil være basert på et forsikringsmessig prinsipp. Ordninger med opphørende pensjoner kombinert med garanterte utbetalinger - eller opphørende pensjon alene med kort utbetalingstid - er neppe i særlig grad tilpasset dette behov. Disse ordninger må i stor utstrekning antas å være skattemessig motivert.

Arbeidsgruppen mener at reglene for den nåværende ordningen bør gås gjennom på nytt, slik at sterkt skattemotivert utnyttning av ordningen unngås. En nevner spesielt at det som et minstekrav bør vurderes innført en viss minste utbetalingstid (f.eks 10 år). For bestemte grupper bør det vurderes unntak for en slik minste utbetalingstid, f.eks hvor pensjonsalder inntreffer før folketrygden gis (67 år), og pensjonen er lav i de mellomliggende år. Videre bør adgangen til garantert utbetaling generelt bortfalle. Arbeidsgruppen vil understreke at hvis myndighetene ikke får fjernet de klare skattemotiverte ordninger som i dag er etablert (med stort spareelement og lite forsikringselement) kan det ikke saklig forsvares å nekte bankene og kredittforetakene å komme inn under tilsvarende ordninger.

Kapittel 8 Oversikt over alle tilrådingene (konklusjonene)

Livsforsikringsvirksomhet (kap 7.8):

Utvidelse av adgangen til å forvalte premiefondsmidler. Rett til overføring av midler i premiefond til annen finansinstitusjon (kap 7.8.2.4):

Det bør vurderes nærmere om premiefond tilknyttet "Egen pensjonsforsikring etter skattelovene" også bør kunne forvaltes av andre finansinstitusjoner, og om forsikringstakeren bør gis rett til å flytte midler som er innestående på en premiefondskonto.

Også for "Tjenstepensjonsforsikring etter skatteloven" bør det utredes hvorvidt kontrollmulighetene tillater at premie- og pensjonsreguleringsfond forvaltes utenfor pensjonsinnretningene og hvem som i tilfelle kan forvalte slike midler.

Kapittel 8 Oversikt over alle tilrådingene (konklusjonene)

Livsforsikringsvirksomhet (kap 7.8):

Rett til overføring av oppsamlede midler - flytting av forsikringskontrakter (kap 7.8.2.5):

Arbeidsgruppen foreslår at forsikringstakeren ved oppsigelse gis lovfestet rett til å overføre alle oppsamlede midler på en livsforsikring og på en egen eller tjenstepensjonsforsikring til et nytt forsikringsselskap (ved tjenstepensjonsforsikring også til egen pensjonskasse). En slik lovfestet overføringsrett må gjelde verdien på det aktuelle tidspunkt av den aktuelle kontrakt, inkl verdien av de overskudd som er opparbeidet i vedkommende livselskap og som faller på den aktuelle kontrakt. Kredittilsynet må gis hjemmel til å godkjenne regler for beregning av fordeling av de oppsamlede overskudd som hittil har skjedd, og som siden vil skje i det enkelte år, på de enkelte kontrakter. Forsikringstakeren må hvert år gjøres kjent med den aktuelle verdi av kontrakten. Dette kan skje samtidig med at (netto)avkastningen meddeles, jfr nedenfor. Denne retten hjemles ved en ny lovbestemmelse i forsikringsavtaleloven, som Justisdepartementet nå arbeider med en revisjon av. En må her særskilt vurdere forholdet til allerede inngåtte kontrakter med utgangspunkt i at en da går fra inngåtte kontrakter.

Kapittel 8 Oversikt over alle tilrådingene (konklusjonene)

Livsforsikringsvirksomhet (kap 7.8):

Regnskapsregler - publisering av avkastningstall (kap 7.8.2.6):

Arbeidsgruppen vil understreke viktigheten av at Kredittilsynet utformer regler for føring og offentliggjøring av livsforsikringsselskapenes regnskap. Reglene bør utformes i samsvar med aksjeloven og regnskapsloven. Det må videre bl.a utformes nye regler for beregning og offentliggjøring av

gjennomsnittrenten som forsikrings-selskapet har opptjent i det enkelte år, og for hvorledes avkastning på innbetalte midler skal meddeles til de enkelte forsikringstakerne for det enkelte år.

Avkastningen på polisene varierer sterkt over løpetiden, idet omkostningene for en polise direkte øremerkes den aktuelle polise, og løpende premieinnbetalinger de første terminene medgår til å dekke kostnadene. Arbeidsgruppen vil henlede Kredittilsynets oppmerksomhet på den måten omkostningene øremerkes på, idet dette sterkt vil motvirke den reelle muligheten for flytting av kontraktene fra et livselskap til et annet. Arbeidsgruppen mener derfor at denne type kostnadsberegning kan være betenkelig. En vil derfor tilrå at Kredittilsynet også utformer regler for hvordan kostnadene skal belastes.

Kapittel 8 Oversikt over alle tilrådingene (konklusjonene)

Megling av finanstjenester (kap 7.9):

Utenlandske banker i Norge. Adgang til å drive fondsmegling (kap 7.9.2):

Arbeidsgruppen mener at Finansdepartementet bør omgjøre avslaget som de utenlandseide bankene har fått på søknadene om å opprette fondsavdeling.

Kapittel 8 Oversikt over alle tilrådingene (konklusjonene)

Megling av finanstjenester (kap 7.9):

Norsk forsikringstakers skadeforsikring i utenlandsk selskap (kap 7.9.3):

Arbeidsgruppens medlemmer Løining, Asla, Jul Hanssen, Lie, Roseng og Strøm foreslår derfor at meglerforbudet i forsikringsloven av 1911 oppheves når det gjelder skadeforsikring for næringslivet. Megling av forsikringer til utlandet gjøres imidlertid betinget av at det etableres en eksamensordning for forsikringsmeglere - tilsvarende eiendoms- og fondsmeglere og revisorer - som ved bestått eksamen gis rett til tittelen "statsautorisert forsikringsmegler". Videre må alle meglerhonorarer betales av forsikringstaker.

Arbeidsgruppens medlemmer Kleppe, Marstein, Storebø og Volden vil gi sin tilslutning til flertallet i Harlem-utvalget, idet en finner det ikke tilrådelig å anbefale en ytterligere liberalisering av megling utover de bransjer som tradisjonelt og av natur er internasjonale. Disse medlemmer vil peke på at arbeidsgruppen enstemmig har foreslått en liberal adgang for utenlandske selskaper til å etablere datterselskaper eller generalagenturer i Norge. Disse selskaper vil være underlagt norsk tilsyn og norske sikkerhetskrav, og dermed konkurrere på like vilkår med norske selskaper. Dette vil ikke være tilfelle for utenlandske selskaper uten konsesjon, og fri megling vil dermed kunne uthule konsesjonsprinsippet, og vil også gi utenlandske selskaper et konkurransefortrinn.

Arbeidsgruppens medlemmer Forsbak, Solheim og Skomsvold, kan ikke se at spørsmålet om megling av skadeforsikringer berører konkurranseforholdene på finansmarkedet i en slik grad at det er naturlig for arbeidsgruppen å ta stilling til det.

Hele arbeidsgruppen mener at meglerforbudet bør stå ved lag for skadeforsikring for forbrukerne.

Kapittel 8 Oversikt over alle tilrådingene (konklusjonene)

Megling av finanstjenester (kap 7.9):

Norsk forsikringstakers livs- og
pensjonsforsikring i utenlandsk selskap
(kap 7.9.4):

Arbeidsgruppen viser til hensynet til enkeltpersoners sikkerhet (språk , rettssikkerhet, vanskelige kommunikasjonskanaler) bør tillegges avgjørende vekt ved vurderinger av om privatpersoner skal kunne få tegne livsforsikring av ulike slag i utlandet. En bør derfor ikke tillate noen liberalisering når det gjelder enkeltpersoners adgang til å tegne (på eget initiativ eller via megler) livsforsikringskontrakt i utlandet.

Kapittel 8 Oversikt over alle tilrådingene (konklusjonene)

Egenkapitalkrav (kap 7.10):

I noen grad av konkurransehensyn, men i vesentlig grad av soliditetshensyn, mener arbeidsgruppen at alle grupper finansinstitusjoner bør underlegges et lovmessig egenkapitalkrav eller krav til ansvarlig kapital. Bare i den grad det klart vil være ulik risiko ved plassering av midlene, bør dette kravet variere mellom de ulike grupper av finansinstitusjoner. I forsikringsselskaper vil egenkapitalen i tillegg til å være en buffer ved tap på aktivaene, også representere en siste støtpute dersom erstatningsutbetalingene skulle komme til å overstige de tekniske reserver. Generelt gjelder det for alle finansinstitusjoner at egenkapitalen også vil være en siste støtpute for tap som skyldes andre forhold enn tap på aktiva, dvs på poster som ikke inngår i balansen. Ved fastsettelse av egenkapitalkravet bør også denne del av virksomheten tillegges vekt. Dette innebærer at sparebankene, skadeforsikring, livsforsikring og leasingvirksomhet bør underlegges egenkapitalkrav. Det må gis en rimelig tidsfrist til å oppfylle kravet.

Medlemmene Forsbak og Marstein er i hovedsak enig i konklusjonen over, men vil peke på at de har ikke tatt stilling til spørsmålet om egenkapitalkravet bør lovfestes for henholdsvis sparebanker og forsikringsselskaper.

Medlemmet Solheim vil understreke at finansieringsselskaper har et vedtektsfestet egenkapitalkrav for sin leasingvirksomhet. I de fleste selskaper ligger egenkapitalen på 5 - 10 pst. Selv om Solheim er i hovedsak enig i konklusjonen ovenfor, vil han fremholde at arbeidsgruppen ikke har gjennomført en fullstendig drøfting av behovet for et lovfestet egenkapitalkrav for leasingvirksomhet.

Kapittel 8 Oversikt over alle tilrådingene (konklusjonene)

Høyeste samlede kreditt til en enkelt kunde

(kap 7.11):

Både for kredittforetak, finansieringsselskaper og forsikringsselskaper

bør det settes begrensninger i de respektive finansinstitusjoners lover om maksimalt engasjement overfor en enkelt kunde. Både sikkerhetsmessige og konkurransemessige forhold tilsier at det bør være slike begrensninger. Forretningsbanklovens bestemmelser kan være et utgangspunkt for slike lovregler. For utenlandske banker må eventuelt unntak for bankgarantier fra det utenlandske eierselskap eller konsern bare vurderes innført etter en særskilt utredning, som i så fall bør behandle bankgarantier generelt.

Kapittel 8 Oversikt over alle tilrådingene (konklusjonene)

Plassering i aksjer (kap 7.12):

Arbeidsgruppens flertall (alle unntatt Marstein og Volden) vil understreke at et viktig utgangspunkt bør være at alle finansinstitusjoner har samme lovmessige adgang til å plassere i aksjer. Flertallet mener at både soliditetsmessige og konkurransemessige forhold støtter dette syn. Arbeidsgruppens flertall mener at det skal sterke grunner til å operere med ulike regler for de ulike grupper av finansinstitusjoner.

Medlemmet Volden vil ikke ta standpunkt til spørsmålet om aksjeplasseringer.

Medlemmet Marstein slutter seg ikke til flertallet og har gjort nærmere rede for sitt syn i en særmerknad.

Kapittel 8 Oversikt over alle tilrådingene (konklusjonene)

Konsolidering (kap 7.13):

Arbeidsgruppen vil ikke komme med noen tilråding om hvilket konkret opplegg som bør velges for konsolidering. Myndighetene bør behandle reglene for innenlands konsolidering samtidig med at reglene for finansinstitusjonenes utenlandske datter- og konsortieselskaper (deltakelse med mindretallsinteresser) behandles. Disse har vært ute til høring, og er nå til endelig behandling i Finansdepartementet. I enkelte tilfeller vil muligens en 100 prosent kapitaldekning være mest hensiktsmessig. Konsolideringsregler med ventureselskaper (investerings- og utviklingselskaper) bør vurderes.

Kapittel 8 Oversikt over alle tilrådingene (konklusjonene)

Kontrollorganer i finansinstitusjonene

(kap 7.14):

Flertallet i arbeidsgruppen (alle unntatt Asla, Marstein og Strøm) vil tilrå at alle finansinstitusjoner skal ha statsautorisert revisor. I dag er ingen finansinstitusjon etter lovgivningen pålagt å ha statsautorisert revisor. Når særlige hensyn tilsier det, kan Kredittilsynet dispensere fra kravet om at revisor må være statsautorisert. Det tenkes her på små finansinstitusjoner kombinert med deres geografiske beliggenhet.

Dette flertallet vil tilrå at for alle finansinstitusjoner skal revisor velges og ikke ansettes. Det at revisor skal velges og ikke ansettes,

innebærer endring i forhold til dagens lovregler bare for banker. For bankene er det i dag valgfritt om revisor skal ansettes eller velges. Generelt gjelder at valg av revisor skal foretas av representantskap, forstanderskap eller generalforsamling (slik også valg eller ansettelser skjer i dag).

For å understreke og styrke kontrollkomiteens betydning tilrår dette flertallet at kontrollkomiteen får en lovbestemt plikt til umiddelbart å orientere Kredittilsynet dersom komiteen får kjennskap til betydelige forsømmelser, feil eller misligheter av større betydning eller rekkevidde, eller den mener finansinstitusjonen lider store tap. Denne lovbestemte plikt må gjelde for alle (andre) forhold som kan svekke vedkommende institusjons soliditet, drift eller stilling forøvrig.

Dette flertall tilrår at ett medlem av kontrollkomiteen skal oppnevnes av Kredittilsynet. For utenlandseide norske banker oppnevnes som kjent allerede minst to av disse medlemmene av Kredittilsynet.

Når det gjelder de av kontrollkomiteens medlemmer som velges av den aktuelle finansinstitusjon selv, mener dette flertall at en bør oppheve kravet om at minst to av disse må være medlem av representantskap/forstanderskap. Valgorganet bør stå helt fritt i sitt valg av medlemmer. Finansinstitusjon som har vedtektsbestemmelser om at noen av kontrollkomiteens medlemmer skal være medlem av representantskapet, forutsettes å oppheve disse.

Livsforsikringsselskaper må fortsatt ha aktuarkompetanse. Det bør vurderes tilsvarende krav for skadeforsikringsselskaper.

Medlemmene Asla, Marstein og Strøm ønsker ikke å ta standpunkt til disse spørsmål.

Kapittel 8 Oversikt over alle tilrådingene (konklusjonene)

Avvikling av finansinstitusjoner (kap 7.15):

Det bør være krav om konsesjon for å oppløse og avvikle (solide og solvente) finansinstitusjoner. I den utstrekning det ikke fremgår klart av eksisterende lovgivning, bør det innarbeides nye og reviderte lovregler om konsesjonsplikt for (frivillig) avvikling. Dette vil gjelde forretningsbanker og skadeforsikringsselskaper. For de andre grupper av finansinstitusjoner krever allerede dagens lovgivning konsesjon ved avvikling.

Arbeidsgruppen antar at spørsmålet om frivillig avvikling av solide og solvente finansinstitusjoner neppe vil være særlig aktuelt i det norske markedet i tiden fremover. Arbeidsgruppen mener at myndighetenes konsesjonspolitikkk bør være slik at den ikke stimulerer til å opprette finansinstitusjoner som ikke har langsiktige mål for sin virksomhet.